

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

Přehled aktualit v oblasti migrace

za období od 1. 11. do 15. 11. 2015

Mgr. Eva Tetourová
Ing. Mgr. Martin Kuta
Tomáš Kabíček

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

KOMISE.....	3
RADA EU – JHA	3
EVROPSKÁ RADA	3
SUMMIT EU – AFRICKÉ STÁTY VE VALLETTĚ.....	4
Politická deklarace	4
Shrnutí akčního plánu.....	5
Sjednání Společné agendy o migraci a mobilitě EU – Etiopie.....	8

KOMISE

Dne 5. listopadu 2015 schválila Komise mimořádnou finanční pomoc Slovinsku za účelem zvládnutí mimořádné migrační situace ve výši 10,17 milionu EUR. Prostředky pochází částečně z Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF) a částečně z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). Stejně tak bylo schváleno poskytnutí 16,43 milionu EUR na pomoc Chorvatsku.

RADA EU – JHA

Dne 9. listopadu 2015 se uskutečnilo mimořádné jednání Rady JHA na úrovni ministrů vnitra. V jejím úvodu proběhla diskuse nad aktuálním vývojem v oblasti migrace a pokroku při implementaci doposud přijatých opatření. Jedním z témat diskutovaných v rámci této části byly relokace. Itálie a Řecko zde vyjádřily nespokojenost s nízkým počtem osob, které se doposud podařilo z jejich území relokovat do jiných členských států.¹ Tento problém souvisí s nedostatky ve fungování tzv. hotspotů, kterými některé členské státy podmiňují zahájení relokací žadatelů o azyl na své území. Z poskytnutých informací vyplynulo, že doposud je plně funkční pouze jeden hotspot na italské Lampeduse. Řecko pak uvedlo, že tři hotpoty budou dobudovány v průběhu prosince a další tři pak v průběhu ledna. Upozornilo však na nedostatečnou finanční podporu ze strany EU a ostatních členských států. Některé členské státy naopak poukázaly na to, že jsou připraveny plnit svůj závazek, avšak doposud od Itálie ani Řecka neobdržely seznam vhodných kandidátů. Švédsko pak uvedlo, že vzhledem k enormnímu přílivu migrantů na své území během uplynulých několika týdnů² již není schopno přijímat další, ale naopak by si přálo být zařazeno mezi ty, z jejichž území se bude relokovat do jiných členských států. Diskutována byla rovněž otázka okruhu osob, které mohou být zařazeny do relokací. Itálie a Řecko požadovaly jeho rozšíření ze Syřanů, Iráčanů a Eritrejců také na Afghánce. Rada členských států však s tímto návrhem nesouhlasila a prosazovala jejich navrácení (především Francie a Německo).

K tématu řešení migrační krize přijala Rada závěry³, ve kterých apeluje především na urychlení realizace relokací, zintenzivnění ochrany vnějších hranic EU a posílení spolupráce se třetími zeměmi v oblasti návratové politiky a zpětného přebírání a boje proti obchodování s lidmi. Cílem přijatých opatření je především snížení přílivu migrantů a získání kontroly nad migračními proudy směřujícími do Evropy. Součástí závěrů je rovněž bod, v rámci něhož Rada vyjádřila podporu rozhodnutí zvýšit stupeň *integrované politické reakce na krizi (IPCR)* z režimu sdílení informací do režimu plné aktivace.⁴

EVROPSKÁ RADA

Dne 12. listopadu 2015 se v maltské La Vallettě konalo mimořádné zasedání hlav států a vlád členských států zemí EU věnované řešení migrační krize v EU ve spolupráci se třetími zeměmi. Jednalo se o neformální jednání navazující na Summit EU – africké státy k tématu migrace. Předmětem jednání bylo:

---

¹ 118 osob z Itálie a 30 z Řecka.

² Až 50 000 osob.

³ V anglickém jazyce dostupné [ZDE](#).

⁴ Podrobnější informace k průběhu Rady JHA dne 9. listopadu 2015 jsou v anglickém jazyce k dispozici [ZDE](#).

- spolupráce se třetími zeměmi, především Tureckem, za účelem omezení migračních toků;
- realizace relokací;
- zakládání hotspotů v Itálii a Řecku a posílení kapacit agentury FRONTEX a úřadu EASO;
- posílení kontroly a správy vnější hranice schengenského prostoru a zvýšení efektivity registrace běženců/migrantů (i s ohledem na jejich možné budoucí navrácení, viz akční plán vzniklý na summitu EU a afrických států).⁵

Diskuse byla zaměřena primárně na spolupráci s Tureckem, pokud jde o zvládání migračních toků. Předseda a místopředseda Komise informovali členy Evropské rady o vývoji jednání o zavádění opatření vyplývajících ze společného akčního plánu spolupráce EU – Turecko, který vznikl po jednání na konferenci o západobalkánské cestě v první polovině října 2015.⁶ Předseda Evropské rady Donald Tusk po jednání uvedl, že na summitu G20 bude jednat s tureckým prezidentem Erdoganem a ministerským předsedou Davutoglem, mimo jiné i o uspořádání společného summitu EU – Turecko. Podle Tuska by ale EU neměla polevovat v úsilí poskytovat asistenci západobalkánským státům, Jordánsku a Libanonu.⁷ Summit EU – Turecko by měl dále vyřešit poskytnutí finanční pomoci zemi ve výši 3 miliard EUR pro zlepšení podmínek uprchlíků pobývajících na jejím území.⁸

Pokud jde o pozici ČR, před zahájením zasedání se uskutečnila tradiční koordináční schůzka zemí V4. Předsedové vlád ČR⁹, Maďarska a Slovenska přijali prohlášení vytyčující priority pro řešení příčin migrační krize.¹⁰ V prohlášení se zavázali navýšit souhrnný příspěvek zemí V4 do svěreneckého fondu pro Afriku o 400 000 EUR. Dále deklarovali, že každá ze zemí V4 poskytne dodatečných 75 odborníků agenturám Frontex a EASO k posílení ochrany vnějších hranic EU.

SUMMIT EU – AFRICKÉ STÁTY VE VALLETTĚ

Na základě předchozích deklarácí a dokumentů EU k tématu migrace proběhl ve dnech 11. a 12. listopadu 2015 v maltské La Vallettě summit členských států EU a afrických států. Summit byl zaměřen primárně na migrační toky přes Středozemní moře.¹¹ Výstupem ze summitu je politická deklaráce¹² a akční plán.¹³

Politická deklaráce

Účastníci summitu ve Vallettě vyjadřují obavy ze zvyšujícího počtu běženců a s tím souvisejícími problémy. Za nejpodstatnější krok považují záchranu životů lidí. Zástupci zúčastněných států považují za důležité řídit nadále migrační toky za použití principů

---

⁵ Evropská rada/Rada EU: Informal meeting of heads of state or government, 12. 11. 2015, [ZDE](#).

⁶ Přehled aktualit v oblasti migrace za období od 16. 10. do 31. 10. 2015, [ZDE](#).

⁷ Evropská rada/Rada EU: Press remarks by President Donald Tusk after the informal meeting of EU heads of state or government, 12. 11. 2015, [ZDE](#).

⁸ Politico.eu: EU invites Turkey to the summit table, 13. 11. 2015, [ZDE](#).

⁹ Na žádost polské strany reprezentoval na summitu Polsko předseda vlády Bohuslav Sobotka.

¹⁰ V anglickém jazyce k dispozici [ZDE](#).

¹¹ Summit je tak obdobou již proběhlého summitu EU a západobalkánských států. Toto setkání proběhlo v první polovině října 2015.

K tomu viz blíže Přehled aktualit v oblasti migrace za období od 1. 10. do 15. 10. 2015, [ZDE](#).

¹² Rada EU: Valletta summit, 11-12 November 2015 – political declaration, [ZDE](#).

¹³ Rada EU: Valletta summit, 11-12 November 2015 – action plan, [ZDE](#).

solidarity, partnerství a sdílené zodpovědnosti. V souvislosti s uprchlíky vyjadřují svůj závazek respektovat lidská práva a důstojnost a pokládají za zcela zásadní bojovat proti všem formám xenofobie, diskriminace a rasismu. Vzhledem k vzájemné propojenosti obou kontinentů Afriky a Evropy je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost stabilitě a bezpečnosti.

Politická deklarace státy zavazuje k řešení příčin nelegální migrace, což souvisí s nestabilitou států, stejně jako s demografickými, ekonomickými a environmentálními výzvami. Deklarace dále poukazuje na potřebu urychlit přijímání uprchlíků a legálních migrantů. Naproti tomu musí dojít ke stupňování zavádění opatření proti nelegální migraci. V otázce návratu a opětovného přijetí uprchlíků musí být respektována lidská práva a preferován bude dobrovolný návrat.

V souvislosti s dodržováním lidských práv musí být věnována zvláštní pozornost boji proti pašování lidí, obchodu s nimi, boji proti terorismu a jiným zločinům. Z toho důvodu musí dojít k efektivnější správě státních hranic, ke zvýšení mezinárodní spolupráci a implementaci dotyčných právních rámců.

Kvůli zabezpečení výše zmíněných aspektů migrace se státy zavazují posílit mezinárodní ochranu dotčeným skupinám obyvatelstva a zintenzivněnit humanitární pomoci. Státy přijmou nezbytná opatření, aby mohly čelit výzvám migrace a mobility. Pro tento účel budou vyčleněny finanční prostředky.

Výsledkem jednání summitu je vytvoření Evropský nouzový svěřenecký fond (*EU Emergency Trust Fund*). Fond bude disponovat finančními prostředky ve výši 1,8 miliard EUR. Zatím členské státy EU a Norsko a Švýcarsko shromáždily celkem 81,3 milionů EUR. Finanční prostředky budou využity na realizaci projektů, zmíněných v akčním plánu, v oblasti Sahelu, Velkých afrických jezer, Afrického rohu a severní Afriky.¹⁴

Nejpozději v lednu 2017 bude vyhodnocena úspěšnost Akčního plánu.

Shrnutí akčního plánu

Dokument je vystavěn na pěti pilířích. Následují konkrétní závazky, na kterých se státy shodly.

První pilíř – Rozvojové výhody migrace a určení příčin nelegální migrace a nuceného vysídlování

První pilíř se týká zahrnutí fenoménu migraci do rozvojových strategií ve snaze snížit vliv některých faktorů (chudoby), které ovlivňují rozhodnutí lidí k dobrovolné migraci (tzv. push faktory). Důraz je kladen na zlepšování vzdělání, zdraví jedinců a zaměstnanosti. Do popředí se staví i spolupráce EU se zeměmi Afriky a tvorba analýz s cílem odhalit příčiny migrace. Pilíř zmiňuje i potřebnou snahu o navýšení ekonomických možností, nezbytnost ochrany nejzranitelnějších skupin obyvatelstva a podporu podnikání. Dále dbá na potravinovou a nutriční bezpečnost a soběstačnost lidí. Zmíněna je i potřeba produktivních investic a zřízení institutu pro africké remittance (tedy platby lidí žijících v zahraničí zpět do zemí původu) a zapojení v diaspoře do dění v původních zemích. Dále je nutná prevence vzniku dalších konfliktů, boj s terorismem a radikalizací společnosti. Dalšími prioritní iniciativy jsou budování (fungujícího) státu, zajištění bezpečnosti, vlády práva apod. Za nejzranitelnější oblasti jsou považovány Africký roh¹⁵ a Sahel.

---

¹⁴ Europa.eu: President Juncker launches the EU Emergency Trust Fund to tackle root causes of irregular migration in Africa, 12. 11. 2015, [ZDE](#).

¹⁵ K závěrům Rady o Africkém rohu viz Přehled SZBP, říjen 2015.

Konkrétní závazky jsou:

- a) Zahájení projektů na podporu zaměstnaneckých příležitostí, projektů na podporu aktivit generujících příjmy v regionech původu a projekty za účelem přesunu migrantů ve východní, severní a západní Africe ve snaze zlepšit profesní dovednosti a zaměstnatelnost mladých lidí. V potaz bude brána iniciativa NEPAD (podpora dovedností mladých lidí s důrazem na genderovou rovnost), přístup k digitálním technologiím, podpora mikro, malých a středních podniků ve formálních a neformálních sférách a zvýšený přístup k financování podnikání.
- b) Zahájení projektů s cílem propojit pomoc, obnovu a rozvoj v okrajových, nejzranitelnějších oblastech, které jsou charakterizovány nestabilitou, nuceným vysídlením a nelegální migrací. Snahou je řešit hlavní příčiny migrace – chudobu, marginalizaci lidí, jejich vyloučení ze společnosti či bídu se zaměřením na nejohroženější skupiny obyvatelstva (mladé lidi).
- c) Africký institut pro remittance bude sloužit jako kontaktní místo pro všechny strany, které jsou účastny v afrických remitancích. Stane se centrem pro africké remittance, pokud jde o výzkum, advokacii a zapojení privátního sektoru. Bude taktéž středem, skrze který bude organizacím členských států Africké unie poskytována technická podpora a nezbytné kapacity.
- d) Usnadnění odpovědných soukromých investice do afrického zemědělství, do obchodu se zemědělskými produkty a návazného průmyslového odvětví. S tím dále souvisí podpora vnitroafrického obchodu a exportu zemědělských produktů a to formou finančních iniciativ v oblasti zemědělství a také skrze spolupráci s organizacemi s podobným zaměřením. Tato opatření budou mít okamžitý účinek s cílem přispět k ekonomické transformaci venkova. Na vědomí je třeba brát Deklaraci Malabo o urychleném zemědělském růstu a transformaci pro sdílenou prosperitu a zlepšené živobytí.¹⁶

Druhý pilíř – Legální migrace a mobilita

Legální migrace a zaměstnatelnost lidí je prioritou. Legální migranti by měli být obeznámeni se zákony zemí, do kterých putují, s jejich oficiálními jazyky apod. Považuje za nezbytné zahrnutí otázky migrace a mobility do širšího rámce existujících iniciativ. Zlepšení podmínek vstupu a pobytu pro občany třetích zemí, kteří vstupují do EU kvůli studiu, výzkumu atd. Pilíř legální migrace a mobility zmiňuje nezbytnou snahu usnadnit získání víz a zjednodušení s tím souvisejících procesů. S legální migrací souvisí boj proti xenofobii a diskriminaci.

Konkrétní závazky jsou:

- a) Zdvojnásobení počtu stipendií pro studenty a akademické pracovníky skrze program Erasmus+ v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2014).
- b) Zahájení pilotních národních projektu legální migrace (např. v oblasti práce, studia, výzkumu či odborného školení) ve vztahu k vybraným africkým zemím a to při respektování možnosti národního výběru a přijímacích procedur.
- c) Organizace dialogu o migraci a mobilitě, seminářů na téma usnadnění udělování víz v rámci procesů Rabat a Chartúm.

---

¹⁶ Jedná se o deklaraci Africké unie o spolupráci v oblasti zemědělské produkce a potravinové soběstačnosti. Viz AU.int: Malabo Declaration 2014, [ZDE](#).

Třetí pilíř – Ochrana a azyl

Důležitou součástí třetího pilíře o mezinárodní ochraně je především zamezení dalším ztrátám životů lidí na moři i na souši. Zajištěna musí být taktéž bezpečnost v běženeckých táborech, přístup běženců ke spravedlnosti. Musí dojít k zavedení závazků členských států EU, které se shodly na přerozdělení 22 tisíc osob v nouzi. Zabezpečena musí být bezodkladně i opatření z oblasti vzdělání, výživy, zdraví apod. Zároveň musí být nalezeno trvalejší řešení.

Konkrétní závazky jsou:

- a) Regionální rozvojové a ochranné programy v oblasti Afrického rohu a severní Afriky by měly být v provozu do poloviny roku 2016. Jejich cílem je zabývat se jednak ochranou a podporou lidí, kteří trpí dlouhodobým vysídlením, a dále podporou hostitelských komunit. Programy se zaměří na trvalá řešení, na zvýšení ochranných kapacit hostitelských zemí a na vytváření příležitostí v oblasti rozvoje a obživy a to pro vysídlené populace i hostitelské komunity, včetně oblastí jako je generace příjmů, práce a vzdělání.
- b) Zlepšení kvality a rychlosti azylového řízení, v úzké spolupráci s UNHCR a podporou EASO, v zemích původu, tranzitu a určení.
- c) Rozvoj projektů zaměřených na zvýšení odolnosti, zlepšení bezpečnosti a soběstačnosti běženců v táborech a hostitelských zemích nejvíce postižených nuceným vysídlováním, a to v úzké spolupráci s hostitelskými zeměmi a mezinárodními organizacemi.

Čtvrtý pilíř – Prevence a boj proti nelegální migraci, převaděčství a obchodování s lidmi

V rámci čtvrtého pilíře se akční plán zabývá právním státem a vymáháním práva, bojem proti pašování lidí a obchodování s nimi. Důraz je kladen na zřízení policejních jednotek, které by se těmito problémy zabývaly. Neméně podstatná je ochrana migrantů a zejména boj s organizovaným zločinem, který běžence využívá jako prostředek k obohacení. Zvláštní pozornost musí být v tomto ohledu věnována zranitelným skupinám, tedy ženám a dětem. Součástí tohoto pilíře jsou taktéž kroky vedoucí ke zlepšení získávání informací o nezákonných pašeráckých aktivitách, kroky zdokonalující vzájemné sdílení informací mezi státy a policejní a soudní spolupráci. Kvůli námořnímu dohledu je nezbytné prohloubit vzájemné komunikační sítě mezi zeměmi EU a Afriky. Důležitá je též otázka potlačení korupce a velmi podstatným bodem je snaha o větší informovanost široké veřejnosti ohledně nástrah nelegální migrace a reálných podmínek panujících v EU. Na národní a regionální úrovni je zapotřebí podpořit kapacity kontrolovat hranice na souši, ve vodě i vzduchu.

Konkrétní závazky jsou:

- a) Zlepšení (případně přijetí) národní legislativy týkající se pašování a obchodování s lidmi (a přijetí regionálních strategií), akčních plánů v zemích a regionech původu a tranzitu běženců. Každý stát určí národní kontaktní místa související s aktivitami proti pašování a obchodu s lidmi a k posílení spolupráce, včetně spolupráce s odpovídajícími úřady v členských státech EU a přidružených zemích a Evropským společenstvím.
- b) Realizace projektů zaměřených na posílení institucionálních kapacit boje proti pašování lidí a obchodu s nimi v zemích původu a tranzitu v západním Sahelu. Spolu s tím je potřeba zvýšit povědomí o tomto problému v dotčených populacích.
- c) Sestavení společného vyšetřovacího týmu v Nigeru, jehož cílem bude boj proti zločineckým sítím profitujícím z převaděčství a obchodu s lidmi. Půjde o pilotní projekt, který může být případně zopakován i v jiných zemích a regionech, budou-li o něj žádat.

- d) Organizace informační kampaně v zemích původu, tranzitu i určení ve snaze zvýšit povědomí širší veřejnosti a potenciálních migrantů o rizicích nelegální migrace, obchodu s lidmi, pašování lidí, náborových procesech apod. Tyto informační kampaně musí být uskutečňovány i skrze veřejné vysílání cíleně na širokou veřejnost a potenciální migranty a musí informovat o migrační situaci v Evropě.

Pátý pilíř – Návrat, zpětné přijetí a reintegrace

V posledním pilíři se hovoří o posílení spolupráce ve snaze usnadnit návrat běženců, jejich znovupřijetí a začlenění do společnosti. V této otázce je třeba přijmout konkrétní opatření. V zájmu větší informovanosti bude v první polovině roku 2016 probíhat seminář na toto téma. Ve věci návratu běženců a jejich reintegrace je podstatné lépe spolupracovat při jejich identifikaci, usnadnění vízového styku apod.

Konkrétní závazky jsou:

- a) Posílení logistické a provozní kapacity orgánů v zemích původu kvůli včasné reakci na žádosti o zpětné převzetí, a to i prostřednictvím misí imigračních úředníků z afrických zemí v zemích EU. Má se tak stát (s ohledem na vrácené) z důvodu ověření a zjištění národnosti nelegálních migrantů, kteří nepotřebují mezinárodní ochranu v daném státě EU. Tyto „identifikační“ mise budou v činnosti v prvním čtvrtletí roku 2016 v nejméně 10 afrických zemích, a to na základě dobrovolnosti.
- b) Zahájení projektů opětovného začlenění navrátilců do jejich komunit. Cílem těchto projektů je zvýšení kapacity orgánů a organizací občanské společnosti působících v procesech návratu a reintegrace v daných zemích. Důraz bude kladen zejména na integraci vracejících se migrantů do místní komunity, na trh práce a do sociálního systému.

Sjednání Společné agendy o migraci a mobilitě EU – Etiopie

EU a Etiopie sjednaly společnou agendu o migraci a mobilitě (*Common Agenda on Migration and Mobility, CAMM*). Obsahem agendy je spolupráce při udělování mezinárodní ochrany, identifikaci potřeb běženců, zlepšování legální migrace a mobility, omezování nelegální migrace, společný boj proti převaděčství lidí a obchodu s nimi. Stranou nezůstává ani rozvojová politika. Veškeré finanční prostředky budou hrazeny z Evropského nouzového svěřeneckého fondu.¹⁷

Důvod, proč EU spolupracuje s Etiopií, je ten, že Etiopie je klíčovou zemí původu, tranzitu i cílovou v regionu Afrického rohu.¹⁸ Podle údajů Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky se v zemi nachází 659 tisíc běženců.¹⁹ Etiopie je tak africkou zemí s největším počtem běženců na svém území. Etiopské úřady se snaží o boj s převaděčstvím a obchodem s lidmi. EU proto chce navázat strategické partnerství.²⁰

---

¹⁷ Europa.eu: European Union and Ethiopia sign Common Agenda on Migration and Mobility, 11. 11. 2015, [ZDE](#).

¹⁸ K tomu viz také závěry Rady o Africkém rohu, Přehled SZBP, říjen 2015.

¹⁹ UNHCR.org: 2015 UNHCR country operations profile – Ethiopia, [ZDE](#).

²⁰ Europa.eu: European Union and Ethiopia sign Common Agenda on Migration and Mobility, 11. 11. 2015, [ZDE](#).